Sahu BPP (2025)11: II | ପ୍ରାଚୀ ପତ୍ରିକା
ଗବେଷଣାତ୍ମକ ପ୍ରବନ୍ଧ | ମୁକ୍ତ ପ୍ରବେଶ
DOI : https://doi.org/10.5281/zenodo.15673881
ମୂଳ ପ୍ରବନ୍ଧ

ଡାକ୍ତର ଶ୍ରୀପ୍ରସାଦ ମହାନ୍ତିଙ୍କ ସମ୍ମୋହନ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଗଳ୍ପରେ ସାମାଜିକ ପ୍ରତିବଦ୍ଧତା

ଚିନ୍ମୟ ସାହୁ

ସଂକ୍ଷିପ୍ତସାର :

ସମ୍ମୋହନ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଗଳ୍ପ' ସଂକଳନରେ ମଣିଷ ଜୀବନର ବହୁବିଧ ଦିଗକୁ କେନ୍ଦ୍ରକରି ଗାଳ୍ପିକ ଶ୍ରୀପ୍ରସାଦ ମହାନ୍ତି ଗଳ୍ପଗୁଡ଼ିକୁ ରଚନା କରିଛନ୍ତି । ତାଙ୍କର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗଳ୍ପ ଜୀବନ୍ତ ଅନୁଭୂତିର ରସମୟ ଚିତ୍ରରୂପ। ଗାଳ୍ପିକ ମହାନ୍ତିଙ୍କ ଗଳ୍ପର କେନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ହେଉଛି ମଣିଷ । ଅସହାୟତା, ସଂପର୍କରେ ଫାଟ, ମୋହ, ମଧ୍ୟବିତ୍ତ ମାନସିକତା, ହିଂସ୍ରତା, ଉଶୃଙ୍ଖଳା ଜୀବନଜାପନ, ସହରୀଜୀବନରେ ବ୍ୟର୍ଥତା ପ୍ରଭୃତିର ଚିତ୍ର ତାଙ୍କ ଗଳ୍ପରେ ପ୍ରତିସ୍ଫୁଟନ ଘଟିଛି । ଏତଦ୍‌ବ୍ୟତୀତ ଅତୀତପ୍ରତି ଆମୁଖ, ମନସ୍ତତ୍ତ୍ୱ ତଥା ନିଃସଙ୍ଗ ମଣିଷଜୀବନର ସଂପର୍କକୁ ନେଇ ତାଙ୍କ ଗଳ୍ପଗୁଡ଼ିକ ପର୍ଯ୍ୟାବସିତ। ମଧ୍ୟବିତ୍ତଶ୍ରେଣୀର ଜୀବନଯାତ୍ରା, ପାରିବାରିକ ନିୟମ, ବିଚାରଧାରା, ଆୟ ଓ ଉପାର୍ଜନର ମାର୍ଗକୁ ଆଧାରକରି ସଂକଳନର ଗଳ୍ପଗୁଡ଼ିକ ରଚିତ । ସେହିପରି ସାଂପ୍ରତିକ ସମାଜର ଶ୍ରେଣୀଗତ ତାରତମ୍ୟ ଏବଂ ଆର୍ଥିକ ଅସମାନତା କିଭଳି ଜୀନପ୍ରଭାହକୁ ଅସ୍ତବ୍ୟସ୍ତ କରିପକାଇଛି ତାହା ଗାଳ୍ପିକ ମହାନ୍ତିଙ୍କ ଗଳ୍ପରେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଥାଏ ।

ପ୍ରମୁଖ ଶବ୍ଦାବଳୀ :

ମଣିଷ ଜୀବନ, ମଧ୍ୟବିତ୍ତମାନସିକତା, ନିଃସଙ୍ଗତା, ମନସ୍ତତ୍ତ୍ୱ, ଶ୍ରେଣୀଗତ ତାରତମ୍ୟ, ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ ବିକାର।

ଉତ୍ତର ଅଶୀ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ସାହିତ୍ୟରେ କଥାକାର ଶ୍ରୀପ୍ରସାଦ ମହାନ୍ତି ଏକ ସଶ୍ରଦ୍ଧ ଉଚ୍ଚାରଣ । କ୍ଷୁଦ୍ରଗଳ୍ପ, କବିତା, ଉପନ୍ୟାସରେ ତାଙ୍କର ରହିଛି ସ୍ୱୀକୃତି । ବୃତ୍ତିରେ ଡାକ୍ତର ଜୀବନର ଗାଢ଼ ଅନୁଭୂତି ଏବଂ ସମାଜକୁ ଦେଖିବାର ତିର୍ଯ୍ୟକ୍ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ ତାଙ୍କ ସୃଜନ ସମ୍ଭାରର ପ୍ଲାଟ୍‌ଫର୍ମ । ଏଥିରୁ ଜନ୍ମ ନେଇଛନ୍ତି 'ନିର୍ବାଣର ଆରପାଖେ' (୨୦୧୦), 'ହଜି ଯାଉଥିବା ଝିଅମାନେ' (୨୦୧୦), 'ଭାଗଶେଷ' (୨୦୨୨), 'ଝିଅ ପାଇଁ ଗପ' (୨୦୨୨), 'ତୁମେ ଅଛ ବୋଲି' (୨୦୨୨), 'ଶତାଧିକ ମିନିଗପ' (୨୦୨୨) ପ୍ରଭୃତି କ୍ଷୁଦ୍ରଗଳ୍ପ ସଙ୍କଳନ । ତାଙ୍କ ଗଳ୍ପରେ ମଣିଷର ଅସହାୟତା, ନିଃସଙ୍ଗତା, ଅନ୍ଧାରୀ ମନର ରହସ୍ୟ, ପ୍ରେମ ଭାବନାର ବିବିଧତା, ଗ୍ରାମ୍ୟ ପରିବେଶର ପ୍ରତିକୂଳତା, ସହରୀ ଜୀବନର ବ୍ୟର୍ଥତା ସର୍ବୋପରି ମଣିଷ ପ୍ରତି ପ୍ରଚୁର ଶ୍ରଦ୍ଧା ପରିଲକ୍ଷିତ । ଗଳ୍ପ ଗୁଡ଼ିକରେ ଜୀବନକୁ ପ୍ରାଣଭରି ଭଲପାଉଥିବା ଜଣେ ନିଷ୍ଠାପର ଶିଳ୍ପୀର ସ୍ୱାକ୍ଷର ରହିଛି ।

ଏହି ପ୍ରବନ୍ଧକୁ ଅନ୍‌ଲାଇନରେ ପଢିବାପାଇଁ ପ୍ରବେଶ କରନ୍ତୁ

Quick Response Code:

Available online at : https://pracheenews.com/

DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.15673881
Article No - BPP00298

'ସମ୍ମୋହନ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଗଳ୍ପ' (୨୦୨୩) ସଂକଳନରେ ସର୍ବମୋଟ ପନ୍ଦର ଗୋଟି ଗଳ୍ପ ସ୍ଥାନ ପାଇଛି । ମଣିଷର ଜୀବନକୁ ବୁଝିବାରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗଳ୍ପ ଏକ ଏକ ସାର୍ଥକ ସୃଷ୍ଟି । ଗାଳ୍ପିକ ଶ୍ରୀପ୍ରସାଦ ମହାନ୍ତି ମଣିଷ ଜୀବନକୁ ଧ୍ୟାନସ୍ଥ ହୋଇ ଦେଖିଛନ୍ତି । ମଣିଷକୁ ବୁଝିବା ପାଇଁ ସେ ସର୍ବଦା ରହିଛନ୍ତି ଉନ୍ମୁଖ ହୋଇ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ମଣିଷର ଜୀବପନ ଅନେକ ରହସ୍ୟରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ।

ଯୋଗାଯୋଗ :
ଡକ୍ଟର ଚିନ୍ମୟ ସାହୁ, ଅଧ୍ୟାପକ, ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ଓ ସାହିତ୍ୟ ବିଭାଗ, ବିଜେପୁର ମହାବିଦ୍ୟାଳୟ, ବିଜେପୁର, ବରଗଡ
Email : chinmayasahu1987@gmail.com
ORCID ID: https://orcid.org/0009-0007-1545-4450

This is an open access journal, and articles are distributed under the terms of the Creative Commons Attribution Non Commercial Share Alike 4.0 License, which allows others to remix, tweak, and build upon the work non commercially, as long as appropriate credit is given and the new creations are licensed under the identical terms.

For reprints contact: *pracheepatrika@rediffmail.com*

ପ୍ରାପ୍ତି	ସମୀକ୍ଷିତ	ଗୃହୀତ	ପ୍ରକାଶିତ
୬.୦୨.୨୦୨୫	୧୦.୦୩.୨୦୨୫	୨୬.୦୪.୨୦୨୫	୧.୦୫.୨୦୨୫

ଏହି ପ୍ରବନ୍ଧକୁ କିପରି ଉଦ୍ଧୃତ କରିବେ : ସାହୁ, ଚିନ୍ମୟ ;୨୦୨୫। ଡାକ୍ତର ଶ୍ରୀପ୍ରସାଦ ମହାନ୍ତିଙ୍କ ସମ୍ମୋହନ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଗଳ୍ପରେ ସାମାଜିକ ପ୍ରତିବଦ୍ଧତା। ବାସ୍ତବତାର ପରିପ୍ରକାଶ ପ୍ରାଚୀ। ଭାଗ :୧୧, ସଂଖ୍ୟା : ଖ, ପୃଷ୍ଠା :୫୯-୬୬।

ଅସହାୟତା, ସଂପର୍କରେ ଫାଟ, ଦାୟିତ୍ୱହୀନ, ବନ୍ଧୁତ୍ୱ, ମୋହ, ମାନବିକତା, ମଧ୍ୟବିତ୍ତ ମାନସିକତା, ବଟି ଆଦାୟ, ହିଂସ୍ରତା, ଉଶୃଙ୍ଖଳ ଜୀବନଯାପନ ପ୍ରଭୃତି । ଏମିତି କେତେ ଅବଗୁଣ ମଣିଷ ଧାରଣ କରି ନିଜର ଅସ୍ତିତ୍ୱକୁ ହରାଇ ଦେବାପାଇଁ ସଦା ଚେଷ୍ଟିତ । ସେଥିପାଇଁ ମଣିଷ ଅନ୍ୟ କାହାକୁ ନ ପାଇ ନିଜେ ନିଜ ସହିତ କଥା ହୁଏ । ଲୋକଲୋଚନର ଅନ୍ତରାଳରେ ଘଟିଯାଉଥିବା ନାନା ଛୋଟ ଛୋଟ ଘଟଣାକୁ ନାଟକୀୟ ଭାବରେ ଉପସ୍ଥାପନା କରି କଥାକାର ଶ୍ରୀପ୍ରସାଦ ମହାନ୍ତି ଯେଉଁ ଗଳ୍ପଧାରଟିଏ ସୃଷ୍ଟି କରିଦେଲେ, ଏହା ବାସ୍ତବିକ୍ ନିଜସ୍ୱ ଦୀପ୍ତିରେ ହେଲା ଦୀପ୍ତିମୟ। 'ସମ୍ମୋହନ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଗଳ୍ପ' ସଂକଳନର ଗାଳ୍ପିକ ଶ୍ରୀପ୍ରସାଦ ମଣିଷକୁ କେନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ କରି ଗଳ୍ପଗୁଡ଼ିକ ସୃଷ୍ଟି କରିଛନ୍ତି । ମନେହୁଏ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗଳ୍ପ ତାଙ୍କର ଜୀବନ୍ତ ଅନୁଭୂତିର ରସମୟ ଚିତ୍ରରୂପ ।

ସାଂପ୍ରତିକ ଗଳ୍ପରେ ଗାଳ୍ପିକ ସମାଜଠାରୁ ଦୂରେଇ ଯାଇଛି ଏବଂ ବ୍ୟକ୍ତିକୈନ୍ଦ୍ରିକ ସମାଜ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଯାଇଛି । ସେଇଥିରୁ ଅନ୍ୱେଷଣ କରିଛି ବଞ୍ଚିବାର ଉପାଦାନ । ବର୍ତ୍ତମାନର ଗାଳ୍ପିକର ଭୂମିକା ସମାଜ ସଂସ୍କାର ହୋଇ ରହିନାହିଁ । ତା'ର ଭୂମିକା ସମାଲୋଚକର ହୋଇଛି । ମୂଳତଃ ଗାଳ୍ପିକ ଅଧିକ ବ୍ୟକ୍ତିକୈନ୍ଦ୍ରିକ ହେବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେଲା । ଆଜିର ଗାଳ୍ପିକ ପାଖରେ ସାମାଜିକ ଚେତନା, ଆବେଗ, ଅନୁଭୂତିର ଗଭୀରତା, ଜୀବନକୁ ନେଇ ଅନ୍ୱେଷା, ଜୀବନ ପ୍ରତି ଗଭୀର ଆସକ୍ତି ପ୍ରଭୃତି ସ୍ଥାନ ପାଇଥାଏ । ଉକ୍ତ ଗଳ୍ପ ସଂକଳନର 'ସମ୍ମୋହନ', 'ତର୍କ ଓ ବନ୍ଧୁତା', 'ପୋଡ଼ାଭୂଇଁର ଜଗୁଆଳ', 'ପେସା', 'ର୍‍ୟାଗିଂ' ଏସବୁ ଗଳ୍ପରେ ବିଭିନ୍ନ ଚରିତ୍ର ମାଧ୍ୟମରେ ଗାଳ୍ପିକ ଶ୍ରୀପ୍ରସାଦ ମହାନ୍ତି ଜୀବନକୁ ସତ୍ୟଶୀଳ ଭାବରେ ପ୍ରକାଶ କରିଛନ୍ତି ।

'ସମ୍ମୋହନ' ଗଳ୍ପଟି ଅତୀତ ପ୍ରତି ଆମୁଖ, ମନସ୍ତତ୍ତ୍ୱ ତଥା ନିଃସଙ୍ଗ ମଣିଷ ଜୀବନର ସଂପର୍କକୁ ନେଇ ପର୍ଯ୍ୟବେସିତ । ମଣିଷରଜ ଜୀବନ ପ୍ରବାହ ବୈଚିତ୍ର୍ୟମୟ । ରହସ୍ୟମୟ ଭାବେ ଏ ମଣିଷ ତା'ର ଅତୀତରେ ଅତିବାହିତ କରିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷଙ୍କ ସହ ସଂପର୍କ ସ୍ଥାପନ କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ । ଗଳ୍ପନାୟକ ଆଲୋକ ଯେଉଁ ମହାବିଦ୍ୟାଳୟର ଛାତ୍ର ଥିଲା, ଏବେ ସେହି ଅନୁଷ୍ଠାନର ଅଧ୍ୟାପକ ଭାବେ ଅବସ୍ଥାପିତ । ଅତୀତ ପ୍ରତି ଆଲୋକ ମାତ୍ରାଧିକ ମୋହାବିଷ୍ଟ । ଉଷାର ଫୋନ୍ ବାର୍ତ୍ତା ଯୋଗୁଁ ରାଜେଶ ଓ ରୀନା ସହିତ ଆଲୋକ ଯୋଗାଯୋଗ କରିଛି । ଉଷା-ଆଲୋକ-ରାଜେଶ-ରୀନା ଏମାନେ ଅତୀତରେ ଏକସାଥିରେ ଅଧ୍ୟୟନ କରିଥିଲେ । ଦୀର୍ଘ କୋଡ଼ିଏ ବର୍ଷ ଅତିକ୍ରାନ୍ତ ପରେ ଆଲୋକ ସାକ୍ଷାତ କରୁଛି ବନ୍ଧୁ ରାଜେଶ ଓ ରୀନା ସହିତ । ରୀନାର ମାନସିକ ଅବସାଦ ଯୋଗୁଁ ରାଜେଶ ଏକମଦ୍ ଭାଙ୍ଗିପଡ଼ିଛି । ସମୟ ସମୟରେ ରୀନା ମାନସିକ ଦୁଃସ୍ଥିତିରେ ଫିନାଇଲ୍ ଓ ଡେଟଲ ମଧ୍ୟ ପାନ କରିଦିଏ । ଏସବୁ ଏବେ ରାଜେଶ ପାଇଁ ସାଧାରଣ ପ୍ରସଙ୍ଗ । ସେ ଭିତରେ ଭିତରେ ଭାଙ୍ଗିପଡ଼ି ଜୀବନକୁ ବୀତସ୍ପୃହ ମଣିଛି ରାଜେଶ।

ରୀନା ସହ ଆଲୋକ ମିଳାମିଶା କରିବା ଦ୍ୱାରା ତା'ର ମାନସିକ ସ୍ଥିତିକୁ ଆକଳନ କରିବାରେ ସୁଯୋଗ ପାଇଛି । ମଣିଷ ଏବେ ବସ୍ତୁକୈନ୍ଦ୍ରିକ ହେବା ଦ୍ୱାରା ଜୀବକୁ ଏକ ଭାବିନେଉଛି । ଯଦ୍ୱାରା ପାରିବାରିକ ସ୍ଥିତିରେ ବିଘଟନ ଘଟିବା ସ୍ୱାଭାବିକ । ଘରରେ ସମସ୍ତ ସଦସ୍ୟ ଥିବେ, ଅଥଚ ସେମାନେ ନିଜ ନିଜ ଭାବରେ ଜୀବନ ବଞ୍ଚୁଥିବେ । କେହି କାହାରି ସହିତ ମାନସିକ ସଂଯୋଗ ନ ଥିବ, ଥିବ କେବଳ ସୀମିତ ସଂପର୍କ । ଏଭଳି ହେବା ଯୋଗୁଁ ପାରିବାରିକ ଜୀବନଯାତ୍ରା ଅସନ୍ତୁଳନ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଦେଇ ଗତି କରେ, ଯାହାକି ରୀନାର ଜୀବନରେ ଦୃଶ୍ୟମାନ । ରାଜେଶ ନିଜ କର୍ମକ୍ଷେତ୍ରରେ ଅତ୍ୟଧିକ ସମୟ ଦେବା ଦ୍ୱାରା ରୀନା ମାନସିକ ଅବସାଦ ଆଡ଼କୁ ଗତିଶୀଳ । ସେ ଭାବିନେଲା ଯେ, ମୋର ଜୀବନର ଧରା ଓ ଧାରା ଶ୍ରୀହୀନ । ଏହି ଭାବନା ହିଁ ତାକୁ ମାନସିକ ସ୍ତରରେ ଦୁର୍ବଳ କରିଦେଲା । ଯେତେବେଳେ ରୀନା ସହିତ ଆଲୋକ ମିଳାମିଶା କରିବା ଆରମ୍ଭ କରିଛି, ତା' ଅନ୍ତରରେ ଆଶାର କିରଣ ଉଦ୍‌ଭାସିତ । ସ୍ଥିର ମନରେ ରୀନାର ପ୍ରତ୍ୟେକ କଥାକୁ ଆଲୋକ ଶୁଣନ୍ତି, ପୁଣି ରୀନା ସହ ମିଳାମିଶା କରିବା ଦ୍ୱାରା ଧୀରେ ଧୀରେ ମାନସିକ ଅବସାଦ ଦୂରୀଭୂତ ହେବାକୁ ବସିଲା । ରୀନା ଉପଲବ୍ଧି କରିପାରିଛି ଯେ, ଜୀବନଟା ସରସ-ସୁନ୍ଦର, ମଧୁମୟ । ମାନସିକ ସ୍ଥିତିରେ ସୁଧାର ଆସିବା ପରେ ଆଲୋକ ଅନ୍ୟତ୍ର ରହିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ । ସେତେବେଳେ ରୀନା କହେ, "ମୁଁ ଆଉ ଥରେ ପାଗଳୀ ହୋଇଯିବି ବୋଲି ତୁମେ ଡରନି । ଅନ୍ଧାରରେ ଥିଲି । ବାଟ ପାଉ ନ ଥିଲି । ଆଲୁଅ ଦେଖିଲିଣି । ଆଉ ବାଟ ହୁଡ଼ିବିନି ।" (୧) ଏଥିରୁ ସୁସ୍ପଷ୍ଟ, ରୀନା ଜୀବନ ଜୀଇଁବାର ମାର୍ଗକୁ ଆବିଷ୍କାର କରିପାରିଛି । ମଣିଷ ସକଳ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଜୀବନ ବଞ୍ଚିପାରିବ । ମୂଳତଃ ଜୀବନ ବଞ୍ଚିବାର କୌଶଳ ମାଲୁମ୍ ଥିବା କଥା । ଆଲୋକ ହିଁ ରୀନାର ପ୍ରଜନ୍ମଦାତା ଓ ମାର୍ଗଦର୍ଶକ ।

ଏକାକୀ ରହିବା ଯୋଗୁଁ ରୀନାର ଅନୁପସ୍ଥିତିକୁ ମର୍ମେ ମର୍ମେ ଉପଲବ୍ଧି କରିଛନ୍ତି ଆଲୋକ ବାବୁ । ରୀନା ପ୍ରତି ଯେଉଁ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସମର୍ପଣତା, ତାହାହିଁ ମୋହଗ୍ରସ୍ତର ପ୍ରମୁଖ କାରଣ । ଏଠାରେ ଆଲୋକର ଭାବାବେଗକୁ ଆକଳନ କରାଯାଇପାରେ । "ଇଏ କି ପ୍ରକାର ମାନସିକତା ? କି ପ୍ରକାରର ମାନସିକ ସ୍ଥିତି ?" ନିଜକୁ ନିଜେ ପଚାରିଲା ଆଲୋକ । ସିଏ କ'ଣ ଭାବୁଛି ଯେ ସେ ଏଠାରେ

ବସିଛି ବୋଲି ରୀନା ଅନୁମାନ କରିବ ଓ ତା' ପାଖକୁ ଆସିବ ? ମନକୁମନ ପୁଣି ଚିନ୍ତାକଲା, ଯଦିବା ସିଏ ଆସିବାକୁ ବସେ, ରାଜେଶ କ'ଣ ତାକୁ ଏକା ଆସିବାକୁ ଦେବ ?" (୨) ଯାହାର ପ୍ରକୃତ ସତ୍ତା ନ ଥାଏ, ଅଥଚ ଯାହା ପ୍ରକୃତ ପରି ବୋଧହୁଏ, ତାହା ମାୟା । ଯାହା ବୁଦ୍ଧିଭ୍ରମ ବା ମୋହ ସୃଷ୍ଟି କରେ । ମୋହ ଏକ ଆପାତତ ପ୍ରତୀତ, ଏକ ଆପାତତ ସଦୃଶ । ମୋହ ଏକ ଇନ୍ଦ୍ରଜାଲ । ଏହା ଅପ୍ରକୃତ । ମଣିଷ ଭିତରେ ଯେତେ ବି ବୌଦ୍ଧିକ ଚେତନାର ଉତ୍ତରଣ ହେଉ, ସେ ମୋହଗ୍ରସ୍ତ ହେବା ସ୍ୱାଭାବିକ । ଏହା ହିଁ ଜୀବନର ନିୟମ । ପୂର୍ବରୁ ରୀନାର ତା'ର ସଂସାର ପ୍ରତି ଥିଲା ବିରାଗଭାବ, ସଂପ୍ରତି ତା'ର ଭାବନା ବିପରୀତମୁଖୀ, ତଥା ପରିବାର ପ୍ରତି ମୋହଗ୍ରସ୍ତ । ଅତୀତରେ ଗଳ୍ପନାୟକ ଆଲୋକଙ୍କ ଦୁର୍ବଳତା ରୀନା ପ୍ରତି ଥିଲା ସାମାନ୍ୟ । ରୀନା ଓ ରାଜେଶ ଉଭୟ ବିବାହରେ ଆବଦ୍ଧ ହେବାପରେ ଆଲୋକ ନିଜ ଭାବେ ଜୀବନ ବଞ୍ଚିଲେ । ଦୈବାତ୍ ରୀନା ସହ ସାକ୍ଷାତ, ଦୀର୍ଘକାଳ ପରସ୍ପର ଅତି ନିକଟରେ ସମୟ ଅତିବାହିତ ଯୋଗୁଁ ଆଲୋକ ତା' ପ୍ରତି ମୋହଗ୍ରସ୍ତ । ମୋହ ଅସୀମ ପ୍ରହେଳିକାର ଜନନୀ । ଅଗ୍ନିରୁ ଯେପରି ଉତ୍ତାପକୁ ପୃଥକ୍ କରି ହେବନାହିଁ, ତୁଷାରରୁ ଯେପରି ଶୀତଳତାକୁ ପୃଥକ୍ କରି ହେବ ନାହିଁ, ଠିକ୍ ସେହିପରି ମଣିଷଠାରୁ ମୋହକୁ ପୃଥକ୍ କରି ହେବ ନାହିଁ ବୋଲି ଗାଳ୍ପିକ ଶ୍ରୀପ୍ରସାଦ ମହାନ୍ତି ଗଳ୍ପରେ ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି ।

ଆଦିବାସୀ ଜୀବନକୁ ଭିତ୍ତିକରି ଗଳ୍ପ ଲେଖିବାର ଧାରା ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟରେ ବହୁପୁରୁଣା । ସ୍ୱାଧୀନତା ପୂର୍ବରୁ ଓ ସ୍ୱାଧୀନତା ପରେ ମଧ୍ୟ ନିମ୍ନ ଜନଜାତିଙ୍କ ପାଇଁ କ୍ଷୁଦ୍ର ଗଳ୍ପରେ ଦେଖାଦେଇଛି ସମ୍ବେଦନା ଓ ସହାନୁଭୂତି । ଏହି ଧାରାରେ ସାମିଲ ହୋଇଛନ୍ତି ଗାଳ୍ପିକ ଶ୍ରୀପ୍ରସାଦ ମହାନ୍ତି । 'ତର୍କ ଓ ବନ୍ଧୁତା' ଗଳ୍ପ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ନିଆରା ଏବଂ ଏହାର ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ ଶକ୍ତି ବେଶ୍ ସୁଦୃଢ଼ । ଏ ଗଳ୍ପରେ ନିରୀହ ଆଦିବାସୀମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଶୋଷଣ, ଲୁଣ୍ଠନ, ପ୍ରକୃତି ଚିତ୍ର ସ୍ଥାନିତ ହୋଇ ନାହିଁ । ମୂଳତଃ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ମାନସିକ ଭାବାବେଗ, କର୍ମପ୍ରବଣତା, କାର୍ଯ୍ୟରେ ସମସ୍ୟା, ସ୍ଥାନୀୟ ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସ, ପୋଲିସବାବୁଙ୍କ ଦାଦାଗିରି, ସାମାଜିକ ସମସ୍ୟାକୁ ଅତି ନିକଟରୁ ଦେଖିବାକୁ ପ୍ରୟାସ କରି ସଫଳ ହୋଇଛନ୍ତି ଗାଳ୍ପିକ । ଆଦିବାସୀପ୍ରବଣ ଅଞ୍ଚଳରେ ସରକାରୀ ବାବୁଙ୍କ ଜୀବନ ଓ ଧାରାକୁ ପ୍ରାଞ୍ଜଳ ରୂପ ଦେବାରେ ଗାଳ୍ପିକ ବେଶ୍ ସମର୍ଥ । ଗଳ୍ପ ନାୟକ ଜଣେ ଡାକ୍ତର । ତାଙ୍କର ପ୍ରଥମ ନିଯୁକ୍ତି ଆଦିବାସୀପ୍ରବଣ ଅଞ୍ଚଳରେ । ଏ ଅଞ୍ଚଳରେ ଅନେକ ଡାକ୍ତର ନିଯୁକ୍ତି ପାଇଛନ୍ତି । ତାହା ସତ; କିନ୍ତୁ ସେମାନେ ନିଜର ପ୍ରାଥମିକତା କର୍ମକୁ ଭୁଲି, ବ୍ୟବସାୟୀର ପରିଚୟ ସୃଷ୍ଟି କରିଛନ୍ତି । ଡାକ୍ତର ରମେଶ ମନ୍ଦିର ପାଇଁ ଚାନ୍ଦା ସଂଗ୍ରହ କରିବା, ପ୍ରଭାତବାବୁ ନଦୀକୂଳରେ ଜମି କିଣି ଚାଷବାସ କରିବା ପ୍ରଭୃତି ଡାକ୍ତରମାନେ ବିଭିନ୍ନ କୌଶଳ ଅବଲମ୍ବନ କରି ଅତ୍ୟଧିକ ଅର୍ଥ ଉପାର୍ଜନରେ ବ୍ୟସ୍ତ । ଫାଣ୍ଡିର ପୋଲିସ କର୍ମଚାରୀ, ନାଲି କୋଠା, ଫାଇଲ୍, ଜେଲର ଭୟ ସୃଷ୍ଟି କରି ସାଧାରଣ ଜନତା ଭିତରେ ସୃଷ୍ଟି କରେ ଆତଙ୍କ । ସଂପ୍ରତି ଏହି ଦୁର୍ଗମ ଅଞ୍ଚଳକୁ ଶିକ୍ଷା ଅପହଞ୍ଚ, ଡାକ୍ତରଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତିରେ ମଧ୍ୟ । ସେମାନେ ଗୁଣି-ଗାରେଡ଼ିକୁ ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତି । ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସର ପଟି ଏବେ ବି ବାନ୍ଧିଛନ୍ତି ସରଳ ନିରୀହ ଆଦିବାସୀ । ନିଃସ୍ୱାର୍ଥ ଭାବେ ଆଦିବାସୀଙ୍କ ସେବାରେ ନିଜକୁ ସମର୍ପିତ ରଖିଥିବା ନରେନ୍ଦ୍ର ବାବୁଙ୍କ ଭଳି ବିରଳ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ ଖୁବ୍ କ୍ୱଚିତ୍ ମିଳନ୍ତି । ଅନ୍ୟର ଦୁଃଖସୁଖରେ ସେ ସମଭାଗୀ । ପ୍ରାୟତଃ ସରକାରୀ ବାବୁମାନେ ସେହି ଦୁର୍ଗମ ଅଞ୍ଚଳରେ ବ୍ୟବସାୟିକ ମନୋଭାବ ଧାରଣ କଲାବେଳେ ନରେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ବେଶ୍ ବ୍ୟତିକ୍ରମ ମଣିଷ ସେ । ସାଧାରଣ ଜନତାଙ୍କ ସେବାରେ ବ୍ରତୀ ଥିଲେ । ଏଭଳି ମଣିଷଙ୍କୁ ଆଭିଜାତ୍ୟ ଶ୍ରେଣୀରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯାଇପାରେ । ଏମାନେ ନିଜ ପାଇଁ ନୁହେଁ, ଜଗତର କଲ୍ୟାଣରେ ଅଭିନିବିଷ୍ଟ । ଏମାନଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଏବଂ ମନନଶୀଳଧର୍ମୀ ।

ପ୍ରତ୍ୟେକ ମଣିଷର ଅନ୍ତରରେ ଲୁକ୍କାୟିତ ଆସୁରିକ ପ୍ରବୃତ୍ତି । ସମସ୍ତଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ମଧୁର ବଚନ କହୁଥିବା ମଣିଷ ଭିତରେ ହିଂସୁକ ଓ ଅହଂ ସ୍ୱଭାବ ବିରାଜମାନ । ଏମାନଙ୍କୁ 'ମୁଖା ମଣିଷ' କହନ୍ତି । ଏମାନେ ମାନସିକ ସ୍ତରରେ 'ରୁଗ୍ଣ' । ତେବେ ଏହି ଶ୍ରେଣୀୟ ମଣିଷ ସମାଜ ପାଇଁ ଅନିଷ୍ଟକାରୀ ଏବଂ ଅରାଜକତାକୁ ପ୍ରଶୟ ଦିଅନ୍ତି । ନିଜର ସ୍ୱାର୍ଥପୂରଣ ନ ହେଲେ କଳେବଳେ କୌଶଳେ ଦଂଶନ କରନ୍ତି ନିରୀହ, ସଙ୍କୋଚ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ । 'ପେସା' ଗଳ୍ପର ଭିତ୍ତିଭୂମି ହିଁ ସେଭଳି । ଗଳ୍ପର ଡାକ୍ତର ସ୍ୱାତୀ ଓ ଡାକ୍ତର ସ୍ୱାଗତ ଚରିତ୍ର ଦ୍ୱୟ ଏଠାରେ ବିଚାରଯୋଗ୍ୟ । ଡାକ୍ତର ସ୍ୱାତୀ ନିଜର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ନର୍ସିଂହୋମ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରି ନିଜ ସହରରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଅହଂକାରୀ ଓ କୁଟିଳ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଚକ୍ଷୁଶୀଳ ହେଲେ । ମଝିରେ ମଝିରେ ଏହି ଗୋଷ୍ଠୀ ତାଙ୍କଠାରୁ ଚାନ୍ଦା ଆଦାୟ କରିବା, ତା'ପରେ ସେମାନଙ୍କ ଅତ୍ୟଧିକ ଆଶା ବୃଦ୍ଧି ପାଇବା ଦ୍ୱାରା ସିଧାସଳଖ ଚାନ୍ଦା ଦେବାପାଇଁ ମନା କରିଥିଲେ ଡାକ୍ତର ସୁନୀଲ । ପୋଲିସଠାରେ ଅଭିଯୋଗ ହେବାସତ୍ତ୍ୱେ ବି ଏହି ଦୁର୍ବୃଦ୍ଧ ଗୋଷ୍ଠୀ ଅତ୍ୟନ୍ତ ହିଂସ୍ରପରାୟଣ ହୋଇ ପ୍ରତିଶୋଧନ ନେବାର ସୁଯୋଗକୁ ଅପେକ୍ଷା କଲେ । ସ୍ୱାତୀଙ୍କ ନର୍ସିଂହୋମ୍‌ରେ ଗୋଟିଏ ଗର୍ଭଵତୀ ନାରୀ ଶିଶୁ ଜନ୍ମ କଲାପରେ ଦୈବାତ୍ ମାଆର ମୃତ୍ୟୁ ଘଟେ । ସେହି ମୃତ

ଶରୀରକୁ ନେଇ ଆରମ୍ଭ ହେଲା ରାଜନୀତି ଏବଂ ସ୍ୱାତୀ ବିରୁଦ୍ଧରେ ସଙ୍ଗୀନ୍ ଅଭିଯୋଗ ଦିଆଗଲା । ଏଭଳି ଅସ୍ଥିରତା ଦେଖି ସ୍ୱାତୀ ମାନସିକ ଭାରସାମ୍ୟ ହରାଇ ଆତ୍ମହତ୍ୟାକୁ ଶ୍ରେୟ ମଣିଲେ । ଗଳ୍ପର ଅନ୍ୟ ଏକ ଚରିତ୍ର ଡାକ୍ତର ସ୍ୱାଗତ ବାବୁ । ସେ ଜଣେ ନୀତିନିଷ୍ଠ ଓ କର୍ତ୍ତବ୍ୟପରାୟଣ ବ୍ୟକ୍ତି । ତାଙ୍କ ନର୍ସିଂହୋମକୁ ଗର୍ଭପାତ ସକାଶେ ଜଣେ ଯୁବତୀ ଆସେ । ଏଭଳି ଆଇନ ବିରୁଦ୍ଧ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ସିଧାସଳଖ ମନା କରିଦିଅନ୍ତି । ଯଦି ତୁ ଗର୍ଭପାତ କରିବୁ, ତେବେ ତୋତେ ଏହି ଝିଅକୁ ବିବାହ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଏହିପରି ଭାବେ ଡାକ୍ତର ସ୍ୱାଗତକୁ ଯୁବତୀ ଓ ତା'ର ବନ୍ଧୁବର୍ଗ ଧମକ ଦିଅନ୍ତି । ଉକ୍ତ ଦୁଇଟି ଘଟଣାକ୍ରମକୁ ନେଇ 'ପେସା' ଗଳ୍ପ । ପେଟ ପୋଷିବା ପାଇଁ ମଣିଷ କର୍ମ ଅନ୍ୱେଷଣରେ ରତ । କର୍ମରୁ ହିଁ ପରିଚୟ ମିଳେ । ତେବେ ପରିଚୟ ସୃଷ୍ଟି କରିବା ପାଇଁ କର୍ମଜୀବୀମାନେ ଦୀର୍ଘକାଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସାଧନାରେ ମଗ୍ନ । କିଏ ସଠିକ୍ ଉପାୟରେ ଅର୍ଥ ରୋଜଗାର କରେ ତ ଆଉ କିଏ ଅସତ୍ ଉପାୟ ବା ଗୁଣ୍ଡାଗର୍ଦ୍ଦିର ପନ୍ଥାକୁ ଅବଲମ୍ୱନ କରେ । ଏହା 'ପେସା' ଗଳ୍ପରେ ଲକ୍ଷଣୀୟ । ଡାକ୍ତର ଦମ୍ପତି ଯେତେବେଳେ ଶିକାର ହେଲାବେଳେ ଜଣେ କେହି ସହଯୋଗ କରିବାକୁ ଆସି ନଥିଲେ । ଅଥଚ ଦମ୍ପତିଦ୍ୱୟ ସାଧାରଣ ଜନତାଙ୍କ ବିପଦବେଳରେ ହେଉଥିଲେ ଛିଡ଼ା । କିନ୍ତୁ ବିନା ଦ୍ୱିଧାରେ ଡାକ୍ତର ଦମ୍ପତିଙ୍କ ଉପରେ ଲଗାଯାଇଥିବା ଆରୋପକୁ ସତ ବୋଲି ଅସ୍ୱୀକାର କରିନେଲେ । ଏହା ହେଉଛି ସଂପ୍ରତିର ସାମାଜିକ ନୀତି । ଧୀରେ ଧୀରେ ମଣିଷ କିଭଳି ମାନସିକ ସ୍ତରରେ ରୁଗ୍ଣ ପାଲଟିଗଲାଣି ତା'ର ଚିତ୍ର ଗଳ୍ପରେ ସ୍ପଷ୍ଟ ଅନୁମେୟ । ମାନବର ଚିନ୍ତା-ଚେତନା-ବିଚାର-ଦର୍ଶନ-ସାମାଜିକ ଚଳଣି ଅତ୍ୟନ୍ତ ରସାତଳଗାମୀ । ସହଯୋଗର ହାତ ବଢ଼ାଉଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ପ୍ରତି ମଧ୍ୟ ସେ ଅକୃତଜ୍ଞ ସ୍ୱଭାବ ପୋଷଣ କରିବା । ଏହା ପ୍ରକୃତ ପେସା ପାଲଟିଗଲାଣି । ମଣିଷ ମଣିଷତ୍ୱକୁ ବଜାୟ ରଖିବା ପରିବର୍ତ୍ତେ, ହିଂସା-ପ୍ରତିଶୋଧ-ଅଭିମାନ-ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱିତାକୁ ଅଭିମନ୍ତ୍ରିତ କରୁଛି । ଏହାଠାରୁ ଦୁଃଖଦ ପ୍ରସଙ୍ଗ କ'ଣ ହୋଇପାରେ ବୋଲି ଗାଳ୍ପିକଙ୍କ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ।

ପ୍ରେମ ଓ ନାରୀ ମନସ୍ତତ୍ତ୍ୱକୁ ଆଧାର କରି 'ପୋଡ଼ା ଭୂଇଁର ଜଗୁଆଳ' ଗଳ୍ପ । ଦୀର୍ଘ ପନ୍ଦର ବର୍ଷ ପରେ ଶିଳାଦିତ୍ୟ ଓ ଦୀପ୍ତିରେଖା ମଧ୍ୟରେ ସାକ୍ଷାତ ଘଟେ । କଲେଜରେ ପଢୁଥିବାବେଳେ ପରସ୍ପରକୁ ପ୍ରେମ କରୁଥିଲେ । ଉଭୟଙ୍କ ସଂପର୍କକୁ ସ୍ୱୀକୃତି ଦେବାପାଇଁ ଗମ୍ଭୀରତା ପୂର୍ବକ ବିଚାର କରି ତାଙ୍କର ପିତାମାତା ଇଚ୍ଛାପୋଷଣ କରନ୍ତି । ଏହାପରେ ଦୀପ୍ତିରେଖାର ଘରକୁ ଶିଳାଦିତ୍ୟର ବରାବର ଯିବା ଆସିବା ଲାଗି ରହେ । ଦୀର୍ଘଦିନ ହେଲା ଦୀପ୍ତିରେଖାର ବିବାହିତା ଭଉଣୀ ସ୍ମୃତିରେଖା ତାଙ୍କ ପାଖରେ ରହିଆସୁଛି । ଶିଳାଦିତ୍ୟ ଓ ସ୍ମୃତିରେଖାଙ୍କ ଅତ୍ୟଧିକ ମିଳାମିଶା ଯୋଗୁଁ ପରିବାରର ସଦସ୍ୟମାନେ ମାନସିକ ଆଘାତ ପାଇଲେ । ସାମାଜିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାର କଟକଣାକୁ ଭୁଲି ସ୍ମୃତିରେଖା ନିଜର ଅନ୍ତରର ଅଭୀପ୍ସାକୁ ଜାହିର କରିଛି ଶିଳାଦିତ୍ୟ ସମ୍ମୁଖରେ । ତା'ର ପ୍ରବଳ ଇଚ୍ଛା ମା' ହେବାର ଗୌରବ ଅର୍ଜନ । ଏଣୁ ଶିଳାଦିତ୍ୟ ସହ ଶାରୀରିକ ସଂପର୍କ ସ୍ଥାପନକୁ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇଛି ସ୍ମୃତିରେଖା । ଶିଳାଦିତ୍ୟ ମଧ୍ୟ ତା'ର ମାୟାଜାଲରେ ଛନ୍ଦି ହୋଇ ସଂପର୍କ ରଖିବାକୁ ବ୍ୟାକୁଳ । ଏଠାରେ ବ୍ୟାକୁଳତା କହିଲେ ଅଭୀପ୍ସା ବୁଝାଯିବ । ନୀତିବାଦୀମାନେ ଏହାକୁ 'ଇପ୍ସା' ବା 'ବାସନା'ବୋଲି ଅଭିହିତ କରନ୍ତି । "ଶିଳାଦିତ୍ୟର ଏକ ଅଦ୍ଭୁତ ସମ୍ମୋହନ ଓ ଆକର୍ଷଣ ଥିଲା ସ୍ମୃତିରେଖା ପ୍ରତି । ତା' ପ୍ରତି କୃତଜ୍ଞ ଥିଲା ସିଏ । ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର ଅବିଶ୍ୱାସ, ସନ୍ଦେହ ଓ ଅକୃତଜ୍ଞପଣ ତା' ମନରେ ବିରକ୍ତି ଆଣୁଥିଲା । ପୁଣି ଆଉ କେବେ ଏଠାକୁ ଫେରିବନି ବୋଲି ସ୍ମୃତିରେଖା କହିଥିବା କଥାକୁ ସିଏ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥିଲା । ସିଏ ସହଯୋଗ କଲା ଓ ଗର୍ଭବତୀ ହେଲା ସ୍ମୃତିରେଖା ।"(୩) ଏଥିରୁ ଅନୁମିତ ଯେ, ସାମାଜିକ ଶୃଙ୍ଖଳାକୁ ଡେଇଁ ଅଧିକ ମନ କରିବା, ଅଧିକ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱକୁ ମନ କରିବା, ଅଧିକ ପ୍ରସାରଣକୁ ମନେକରିବା । ତାହାକୁ ଆମେ ଅଭୀପ୍ସା ବୋଲି ସ୍ୱୀକାର କରିପାରିବା । ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କ ଜୀବନରେ ଏଭଳି ସନ୍ଧିକ୍ଷଣ ଆସେ, ଯେତେବେଳେ ଚିହ୍ନିତ ଗାରଗୁଡ଼ିକୁ ଅତିକ୍ରମ କଲେ ସଂପର୍କ ତାର ପ୍ରିୟଜ ପୂର୍ବଭଳି ବରକରାର ରହିପାରେ ନାହିଁ । ତାହା ପୋଡ଼ାଭୂଇଁର ରୂପ ନିଏ । ଶିଳାଦିତ୍ୟର ଜୀବନରେ ତାହା ହିଁ ଘଟିଛି ।

ଶିକ୍ଷାନୁଷ୍ଠାନମାନଙ୍କରେ ର୍ୟାଗିଂ ପରମ୍ପରା ଏବେ ଲୁପ୍ତ ପ୍ରାୟ । ସରକାର ପ୍ରଶାସନର ମିଳିତ ପ୍ରୟାସରେ ଏହାକୁ ଦମନ କରାଯାଇଛି । କଠୋର ଆଇନର ବ୍ୟବସ୍ଥା ମଧ୍ୟ ସ୍ଥିରୀକୃତ । ତଥାପି ମଧ୍ୟ ର୍ୟାଗିଂକୁ ନେଇ ଅଧକ୍ଷ-ପ୍ରଶାସନ-ପିତାମାତାଙ୍କ ମନ ଭିତରେ ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ ଆଶଙ୍କିତ ଭୟ । ଏହି ପୃଷ୍ଠଭୂମି ଉପରେ 'ର୍ୟାଗିଂ' ଗଳ୍ପ ଆଧାରିତ । ଶିକ୍ଷାନୁଷ୍ଠାନର ଅଧୀକ୍ଷକ ହଷ୍ଟେଲକୁ ର୍ୟାଗିଂ ମୁକ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବର୍ଷର ଛାତ୍ରଙ୍କୁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ହଷ୍ଟେଲ ସୁବିଧା ଦିଅନ୍ତି । ଯଦ୍ଦ୍ୱାରା ର୍ୟାଗିଂର ସମ୍ଭାବନା ନ ଥିଲା; କିନ୍ତୁ ବିଦ୍ୟାର୍ଥୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପରସ୍ପର ସଂପର୍କର ଯୋଗସୂତ୍ର ରହିପାରିଲା ନାହିଁ । ସମସ୍ତେ ନିଜ ନିଜ ଇଚ୍ଛାନୁଯାୟୀ ଜୀବନ ବଞ୍ଚିଲେ । ପୁଣି କ୍ୟାମ୍ପସ୍‌ରେ ସୌହାର୍ଦ୍ଦ୍ୟ ବାତାବରଣ ସୃଷ୍ଟି ନ ହେବା । ଏହାକୁ ଅନୁଭବ କରି ଗଳ୍ପନାୟକ ନିଜେ ଅଧୀକ୍ଷକଙ୍କୁ ଜଣାଇବା । ଅଧୀକ୍ଷକଙ୍କ ପ୍ରତ୍ୟୁତ୍ତର, "ତୁମେ

ଏଇ ଗଣ୍ଡଗୋଳ ପାଇଁ ବ୍ୟସ୍ତ ହେବା ଦରକାର ନାହିଁ । ସେ କଥା କଲେଜ କାଉନ୍‌ସିଲ ବୁଝିବ ।" ଟିକିଏ ରହିଯାଇ ଯୋଡ଼ିଲେ, "ଏଇ ଗଣ୍ଡଗୋଳର ହୁଏତ ଏଇଠି ସମାଧାନ ହେବ । ଖୁବ୍ ବେଶୀରେ କେତେ ଜଣ ପିଲାଙ୍କ ନାଁ'ରେ ପୋଲିସ କେଶ୍ ହୋଇପାରେ; କିନ୍ତୁ କେବେ ଯଦି ପ୍ରଥମ ବର୍ଷର ଛାତ୍ରଙ୍କୁ ନେଇ କିଛି ହୁଏ ଓ ର୍‌ୟାଗିଂ ପ୍ରସଙ୍ଗ ସାମ୍ନାକୁ ଆସେ, ସାରା ସଂସାର ଆମ ଉପରେ ମାଡ଼ିବସିବ ।" (୪) କ୍ୟାମ୍ପସ୍‌କୁ ର୍‌ୟାଗିଂ ମୁକ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ଯଥା-ତଥା ନୀତି ଅବଲମ୍ବନ କରିବା, ଏହା କଦାପି ସ୍ପୃହଣୀୟ ନୁହେଁ । ଏକ ସୁସ୍ଥ ବାତାବରଣ ସୃଷ୍ଟି କରିବାକୁ ହେଲେ ଶୁଦ୍ଧ ମନ, କର୍ମ ପ୍ରତି ଶ୍ରଦ୍ଧା ଏବଂ ଗଠନ ମୂଳକର ପଦକ୍ଷେପର ଆବଶ୍ୟକତା ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ । ଅଧୀକ୍ଷକଙ୍କ ଭଳି ଚିନ୍ତାଧାରା ଆଦୌ ଗ୍ରହଣୀୟ ନୁହେଁ ।

ଭାରତର ଜନସଂଖ୍ୟାର ସିଂହଭାଗ ମଧ୍ୟବିତ୍ତ ଶ୍ରେଣୀରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ । ଏହି ଶ୍ରେଣୀର ଜୀବନଯାତ୍ରା, ପାରିବାରିକ ନିୟମ, ବିଚାରଧାରା ଓ ଅଭ୍ୟାସମାନ ପ୍ରାୟତଃ ସମାନ । ମଧ୍ୟବିତ୍ତ ପରିବାର ଆୟ ଓ ଉପାଜର୍ନର ସରଳ ଓ ସିଧା ମାର୍ଗ ସରକାରୀ ଚାକିରି । ମୁଖ୍ୟତଃ ନବେ ପ୍ରତିଶତ ପରିବାର ଚାକିରିକୁ ଉପାର୍ଜନର ମାଧ୍ୟମ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି । ଯେଉଁମାନେ କ୍ଷୁଦ୍ରଶିଳ୍ପୋଦ୍ୟୋଗକୁ ରୋଜଗାର କରି ବ୍ୟବସାୟିକ ମନୋବୃତ୍ତି ଆପଣେଇଥା'ନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ ସଂଘର୍ଷ କରିବାକୁ ପଡ଼େ । ଏହି ବର୍ଗ ସମାଜର କେବଳ ଅଙ୍ଗ ନୁହେଁ । ଏହା ଏକ 'ଇମୋସନ୍' । ପରିବାରକୁ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଏବଂ ଭବିଷ୍ୟତ ପ୍ରତି ସଦା ସଚେତନ । ଏହାହିଁ ମଧ୍ୟବିତ୍ତ ପରିବାରର ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ । 'ପଥ ଓ ପ୍ରାନ୍ତ', 'ବିଦାୟ ବେଳା', 'ସୁପୁରୁଷ' ଗଳ୍ପତ୍ରୟ ମଧ୍ୟବିତ୍ତ ପରିବାର ଭାବ ଓ ଭାବାନ୍ତର ଉପରେ ଆଧାରିତ ।

'ପଥ ଓ ପ୍ରାନ୍ତ' ଭିନ୍ନ ଏକ ସ୍ୱାଦର ଗଳ୍ପ । ସାଂପ୍ରତିକ ସମାଜରେ ଶ୍ରେଣୀଗତ ତାରତମ୍ୟ ଏବେ ବି ପରିଦୃଶ୍ୟ । ଏହାର ପ୍ରମୁଖ କାରଣ ଆର୍ଥିକ ଅସମାନତା । ମଧ୍ୟବିତ୍ତ ପରିବାର ଏହି ଶ୍ରେଣୀଗତ ବିଭେଦର ଦଂଶନରେ କ୍ଷତାକ୍ତ ଓ ଅସହାୟତାର ଜୀବନ ବଞ୍ଚେ । ପୁଣି ସେ ସର୍ବଦା ଚାପଗ୍ରସ୍ତ ଏବଂ ଏକା ଏକା ଏକଲବ୍ୟ ଭଳି ତା'ର ଜୀବନ ପ୍ରବାହ । ମଧ୍ୟବିତ୍ତ ନିଜର ସ୍ଥିତିପ୍ରତି ଭଲ ପାଇଛି ସତ; କିନ୍ତୁ ତା'ର ମଧ୍ୟବିତ୍ତ ଅବସ୍ଥା ବାଟ ଓଗାଳିଛି । ତାର ପିତାମାତା ଉଭୟଙ୍କ ମିଳାମିଶାକୁ ପସନ୍ଦ କରିନାହାନ୍ତି । ବାରମ୍ବାର ସ୍ନିଗ୍ଧେନ୍ଦୁକୁ ତା'ର ମା' ବୁଝାନ୍ତି । ପୁଅର ଏଭଳି ସ୍ଥିତିକୁ ଦେଖି ତା'ର ବାପା ମର୍ମାହତ । ସ୍ନିଗ୍ଧେନ୍ଦୁର ବାପାର ଅନ୍ତରର ଭାବାବେଗକୁ ଗାଳ୍ପିକ ଶ୍ରୀପ୍ରସାଦ ମହାନ୍ତି ସଠିକ୍ ଭାବେ ଆକଳନ କରିବାରେ ସକ୍ଷମ । "ସ୍ନିଗ୍ଧେନ୍ଦୁର ବାପା କିନ୍ତୁ ଜାଣିଥିଲେ ଯେ ତାଙ୍କର ପୁଅ ପ୍ରଶାସନିକ ଅଧିକାରୀ ହେବାର ନାହିଁ କି ସୁରଭିକୁ ବାହା ହେବାର ନାହିଁ । ବେଶି ଘନିଷ୍ଠ ହେଲାପରେ ମାନସିକ କଷ୍ଟ ଭୋଗିବ । ସୁବିଧା ଦେଖି ତାକୁ ସତର୍କ କରିଦେବା ଉଚିତ । "(୫) ମଧ୍ୟବିତ୍ତର ଦୁଃଖ-ହତାଶା-ମାନସିକ ଅବସାଦ-ସ୍ୱପ୍ନଭଙ୍ଗ-ଅସହାୟତାର ଚିତ୍ରକୁ ଗଳ୍ପରେ ସୁସ୍ପଷ୍ଟ ପରିଲକ୍ଷିତ । ଏହି ଶ୍ରେଣୀ ମଣିଷ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖିବାକୁ ବଞ୍ଚିତ । ଏମାନେ ବେଶ୍ ଭଲଭାବେ ଜାଣନ୍ତି ଯେ, ସମ୍ଭ୍ରାନ୍ତ ଗୋଷ୍ଠୀଙ୍କ ସହିତ କେବେ ମଧ୍ୟ ତାଳ ଦେଇପାରିବେ ନାହିଁ । ବରଂ ସେମାନେ ସମୟ ସୁଯୋଗ ଦେଖି ଅପମାନ କରିବେ । ଗଳ୍ପର ଶ୍ୱେତା ମାଉସୀ (ସୁରଭିର ମାଆ) ଯେତେବେଳେ ଉଭୟଙ୍କ ସଂପର୍କରେ ଅବଗତ ହେଲାପରେ, ସେ ଏ ସଂପର୍କକୁ ସ୍ୱୀକୃତି ଦେବା ପାଇଁ ଅରାଜି । କାରଣ ସ୍ନିଗ୍ଧେନ୍ଦୁକୁ ସେମାନଙ୍କ ସମାସ୍କନ୍ଧ ନୁହେଁ । ବାରମ୍ବାର ସ୍ନିଗ୍ଧେନ୍ଦୁଙ୍କୁ ଡାକି ବଡ଼ ବଡ଼ ଘରକୁ ବୁଲାଇ ନେବା ସହ ଅପ୍ରଚ୍ଛନ ଭାବେ ଅପମାନିତ କରିବା, ସମ୍ଭ୍ରାନ୍ତ ଗୋଷ୍ଠୀଙ୍କ ଏହା ନୀତିଗତ ଆଚରଣ ଓ ରୁଗ୍‌ଣ ମାନସିକତାର ପ୍ରତିଫଳନକୁ ଗାଳ୍ପିକ ମହାନ୍ତି ଏଠାରେ ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି । ବରଂ ଏଭଳି ମଣିଷଙ୍କ ଠାରୁ ଦୂରତ୍ୱ ବଜାୟ ରଖିବା ଉଚିତ । ଜୀବନ ପଥ ଦୀର୍ଘତମ । ଏହି ଯାତ୍ରା ଅତିକ୍ରମ କଲାବେଳେ ଅନେକ ମଣିଷଙ୍କ ସହିତ ସଂପର୍କ ଆପେ ଆପେ ସ୍ଥାପନ ହୁଏ । ଅନେକ ସଂର୍ପକରେ ଘନିଷ୍ଠତା ବଢ଼େ । ପୁଣି ଦୈବାତ୍ ସେ ସଂପର୍କରେ ପୂର୍ଣ୍ଣଚ୍ଛେଦ ପଡ଼େ । ଏହାହିଁ ବିଧି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ । ଏହି ନିୟମକୁ ଧାରଣ କରି ଜୀବନର ଚଲାପଥ । ଜୀବନର ରହସ୍ୟମୟତାକୁ ଗାଳ୍ପିକ ଶ୍ରୀପ୍ରସାଦ ଗଳ୍ପରେ ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି ।

ମଧ୍ୟବିତ୍ତ ପରିବାରର ଜୀବନ ଚିତ୍ର 'ବିଦାୟ ବେଳା' ଗଳ୍ପରେ ଉଜ୍ଜୀବିତ । ଏହି ଶ୍ରେଣୀୟ ପରିବାରର ସଦସ୍ୟମାନେ ପରିସ୍ଥିତିର ସାମ୍ନା କରିବାର ତାକତ୍ ରଖିଥା'ନ୍ତି । ପରସ୍ପର ପ୍ରତି ଭାବ ଏବଂ ପଦବୀ-ପ୍ରତିଷ୍ଠା-ଉପାର୍ଜନକୁ ନେଇ କେହି କାହା ପ୍ରତି ଈର୍ଷିତ ନୁହଁନ୍ତି । ପୁଣି ପରିବାର ପ୍ରତି ସମ୍ମାନ, ଶ୍ରଦ୍ଧା ବଜାୟ ରହେ । ଏମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ପରିବାର ଶ୍ରେଷ୍ଠ । 'ବିଦାୟ ବେଳା' ଗଳ୍ପର ନାୟକ ଅମର ସାଧାରଣ କମ୍ପାନୀରେ କାମ କରି ପରିବାର ପୋଷେ । ଝିଅ ମୁନି ଓ ସ୍ତ୍ରୀ ଲତିକାକୁ ନେଇ ତା'ର ସଂସାର ରଥ । ଦୈବାତ୍ ଅମର ଚାକିରିରେ ଛଟେଇ ହୁଏ । ଯେଣତେଣ ପ୍ରକାରଣେ ଏହି ତିନ ପ୍ରାଣୀ ଚଳିଯାଆନ୍ତି । ଠିକ୍ ଏହି ସମୟରେ ଲତିକା ବ୍ୟାଙ୍କରେ ଚାକିରି ମିଳେ । ପରିସ୍ଥିତିକୁ ସୁଧାରିବା ପାଇଁ ଲତିକା ସହ ମୁନି ଚାକିରି ସ୍ଥଳରେ ରୁହେ । ଅମର ପନ୍ଦର ଦିନରେ ଥରେ ଆସେ, ଗୋଟିଏ ଦିନ ରହି ନିଜ କର୍ମକ୍ଷେତ୍ରକୁ ଫେରିଯିବା । ଗଳ୍ପରେ ମଧ୍ୟବିତ୍ତ ପରିବାରର ଭାବାବେଗକୁ ଅତୀବ ଜୀବନ୍ତ ରୂପ ଦେଇପାରିଛନ୍ତି ।

ଏହି ଶ୍ରେଣୀୟ ଲୋକଙ୍କ ପରମ ସଂପଦ ହେଉଛି ପରିବାର । ଏମାନେ ନିଜର ସମୃଦ୍ଧ । ଭବିଷ୍ୟ ପାଇଁ ଚିର ସଂଗ୍ରାମରତ । ଏହାର ଜୀବନ୍ତ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଅମର ଲତିକା । ମଧ୍ୟବିତ୍ତ ଶ୍ରେଣୀର ପିତାମାତାମାନେ ଜଣେ ଜଣେ ତ୍ୟାଗ-ତିତିକ୍ଷାର ଜୀବନ୍ତ ବିଗ୍ରହ । ନିଜର ଦୁଃଖ ଓ ଦୁଃସ୍ଥିତିକୁ କାହାରିର ସମ୍ମୁଖରେ ପ୍ରକାଶ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ବରଂ ସେମାନେ ତଳିତଳାନ୍ତ ହୋଇପଡ଼ିବେ । ନିଜ ପୁତ୍ର-ପୁତ୍ରୀର ସୁରକ୍ଷିତ ଭବିଷ୍ୟତ ନିମନ୍ତେ ସମୁଦ୍ରକୁ ଲଙ୍ଘି ଯିବାର ମାନସିକତା ରଖନ୍ତି । ଏହା ହେଉଛି ମଧ୍ୟବିତ୍ତ ଗୋଷ୍ଠୀର ମାନସିକତା ।

ବସ୍ତୁବାଦୀ ଜୀବନ, ମନର ଶାନ୍ତି ନା ଆତ୍ମାର ପ୍ରଶାନ୍ତି ଉତ୍ପାଦନ କରିପାରେ ନାହିଁ । ତେବେ ଜୀବନର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଉଛି ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ପୃଥକ୍ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱକୁ ପରିହାର କରି ଭଗବତ୍ ପାଦରେ ଲୀନ ହୋଇଯିବ । ଅର୍ଥାତ୍ କୃତ୍ରିମ ଜୀବନକୁ ତ୍ୟାଗକରି ସତ୍ୟାସତ୍ୟକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବା । ଏହା ହେଉଛି ସାଧୁପ୍ରତିମ ଯୁଗ । 'ସୁପୁରୁଷ' ଗଳ୍ପର ଅଂଶୁମାନ ଚରିତ୍ର ନିଜ ଝିଅ ଲିଲିକୁ ଚାପମୁକ୍ତ ରଖିବା ପାଇଁ ବିବିଧ ଉପାୟ ଅବଲମ୍ବନ କରନ୍ତି । ଝିଅ ସହିତ ସମୟ ଅତିବାହିତ କରିବା, ରାସ୍ତାକଡ଼ରେ ବିକ୍ରୟ ହେଉଥିବା ଖାଦ୍ୟ କ୍ରୟକରି ଏକାସାଥିରେ ଖାଇବା, ବର୍ଷାରେ ଭିଜିବା, ମନ ଚିହ୍ନି ବିବିଧ, ସାମଗ୍ରୀ ସଂଗ୍ରହ ପ୍ରଭୃତି କାର୍ଯ୍ୟରେ ନିଜକୁ ଯୋଡ଼ି ରଖନ୍ତି । "କିନ୍ତୁ ଅଂଶୁମାନର ଥିଲେ ଆହୁରି ଚାରିଜଣ ଭାଇ ଭଉଣୀ । ସେମାନେ ନିଜ ନିଜ ଭିତରେ ପରସ୍ପରର ମନକଥା ବାଣ୍ଟିପାରୁଥିଲେ । ସୁଖଦୁଃଖ ବଖାଣି ପାରୁଥିଲେ । ଖୁସି ମଜା କରିପାରୁଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ଲିଲି ତ ଗୋଟିଏ ବୋଲି ଝିଅ । ତେଣୁ ଅଂଶୁମାନ ଭାବୁଥିଲା, ସେମାନେ ଖାଲି ତା'ର ବାପା-ମା' ନୁହନ୍ତି, ସାଙ୍ଗ ବି, ଭାଇ-ଭଉଣୀ ବି ।" (୬) ଚାପଯୁକ୍ତ ଜୀବନରେ ଖୁସି ମିଳେ ନାହିଁ । ଏହାକୁ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରିପାରିଥିଲେ, ଗଳ୍ପ ନାୟକ ଅଂଶୁମାନ । ଝିଅ ଲିଲି ପ୍ରତି ସେ ଥିଲେ ଅଧିକ ଯତ୍ନବାନ । ପୁଅ-ଝିଅ ହେଉଛନ୍ତି ବାପାମାଆଙ୍କ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ରତ୍ନ । ଘରର ଯେମିତି ଅଳଙ୍କାରକୁ ନିରାପଦ ରଖାଯାଏ, ଠିକ୍ ପୁଅଝିଅକୁ ମଧ୍ୟ ନିରାପଦରେ ରଖିବା ପିତାମାତାଙ୍କ ଶ୍ରେଷ୍ଠ କର୍ମ । ଏହା ଅଂଶୁମାନ ବୁଝିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ପତ୍ନୀ ଅନୀତା ଯେଭଳି ଢଙ୍ଗରେ ଲିଲିକୁ ଅତ୍ୟଧିକ ଚାପ ପ୍ରୟୋଗ କରି ପାଠ ପଢ଼ାନ୍ତି, ତାହା ଅଂଶୁମାନ ଗ୍ରହଣ କରିପାରୁ ନ ଥିଲେ । ସଂପ୍ରତି ମଧ୍ୟବିତ୍ତ ଶ୍ରେଣୀ ପରିବାରର ଜୀବନଯାତ୍ରା କଷ୍ଟପ୍ରଦ । "ଦେହକୁ ଖଣ୍ଡେ କନା ଏବଂ ପେଟକୁ 'ଦାନା'ମୁଠେ ଦାନା ବାସ୍ ଏତିକିରେ ଏହି ବୃହତ୍ ସମୂ ଖୁସି । ଏମାନେ ବର୍ତ୍ତମାନକୁ ନେଇ ଯେତିକି ଚିନ୍ତିତ, ତା'ଠୁ ବେଶୀ ଭବିଷ୍ୟତ୍ ପ୍ରତି ଚିନ୍ତାଶୀଳ । ସକଳ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଏମାନେ ସାଲିସ୍ କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ । ଗଳ୍ପର ଅନୀତା ଚରିତ୍ରରେ ଏହା ଦର୍ଶନୀୟ । ଝିଅ ଲିଲିର ଭବିଷ୍ୟତ ପ୍ରତି ଏତେ ପ୍ରଯତ୍ନଶୀଳ ଯେ, ତା'ର ହସଖୁସିର ମୁହୂର୍ତ୍ତକୁ ସେ ଲୁଣ୍ଠନ କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ । ଅପରପକ୍ଷେ ଅଂଶୁମାନ ଝିଅର ମନକୁ ଚିହ୍ନି ସେ ତାକୁ ଖୁସି ଦେବାକୁ ତତ୍ପର । ଝିଅ ଯେତେବେଳେ ଅନ୍ୟତ୍ର ରହି ପାଠ ପଢ଼େ । ଅନେକ ପ୍ରତିଯୋଗୀତାରେ ପ୍ରଥମ ସ୍ଥାନରେ ଆସେ । ସେ ବେଳାରେ ଝିଅ ଲିଲି ଖୁସିରେ ଆତ୍ମହରା ହୋଇ ମାଆକୁ କହେ, ବାପା ମୋତେ ଖୁସି ଦେଇଛନ୍ତି; କିନ୍ତୁ ମାଆ ତୁ ମୋର ଜୀବନ ଗଢ଼ିଛୁ । ଝିଅର ଏଭଳି କଥାରେ ଅଂଶୁମାନ ବିବ୍ରତ ବା ବିଚଳିତ ନୁହନ୍ତି, ବରଂ ସେ ବେଶ୍ ଖୁସି । ଏ ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ଡକ୍ଟର ଚିତ୍ତରଞ୍ଜନ ଦାସଙ୍କ 'ପୁରୁଷ-ପ୍ରକୃତି' ପ୍ରବନ୍ଧରୁ କିଛି ଉଦ୍ଧୃତଯୋଗ୍ୟ । "ପ୍ରତ୍ୟେକ ପୁରୁଷ ଭିତରେ ଗୋଟିଏ ସ୍ତ୍ରୀ ରହିଛି, ପ୍ରତ୍ୟେକ ସ୍ତ୍ରୀ ଭିତରେ ମଧ୍ୟ ପୁରୁଷଟିଏ ରହିଛି । ସାଂସାରିକ ଭେଦ ଅନୁସାରେ ପୁରୁଷ ଓ ସ୍ତ୍ରୀର ଯେଉଁ ଅଲଗା ଅଲଗା ବିଚାର ରହିଛି; ସେହି ବିଚାରର ଫାଶ ଭିତରୁ ମୁକୁଳି ସବା ଆଗ ନିଜକୁ ଜଣେ ସନ୍ତାନ ବୋଲି ଅନୁଭବ କରିପାରିଲେ ଯାଇ ଆମେ ପ୍ରତ୍ୟେକେ ନିଜକୁ ଏକାବେଳେକେ ସେହି ଦୁଇଟିଯାକ ଅନୁଭବର ଯୋଗ୍ୟ କରିପାରିବା ।" (୭) ଏଭଳି ଉଚ୍ଚ ଚିନ୍ତାଧାରାକୁ ଧାରଣା କରିଥିଲେ ଗଳ୍ପନାୟକ ଅଂଶୁମାନ । ତାଙ୍କ ଝିଅ ଲିଲି ଯେତେବେଳେ ଚାପଗ୍ରସ୍ତ ଅବା ତା'ର ଅନୀତା ମାଧ୍ୟମରେ ବଧ କରାଯାଇଥିଲା । ଲିଲି ସ୍ଥାନରେ ନିଜକୁ ରଖି ଅନୁଭବ କରୁଥିଲେ । ଏଣୁ ଲିଲିର ସାଧାରଣ ଆବଶ୍ୟକତା ଓ ଖୁସି ପାଇଁ ଅଂଶୁମାନର ନିଷ୍ଠାପର ଉଦ୍ୟମ ପ୍ରଶଂସନୀୟ । ଏହାହିଁ ସୁପୁରୁଷର ଲକ୍ଷଣ ।

'ନାର୍ସିସିଷ୍ଟର ମନ' ଗଳ୍ପଟି 'ନାର୍ସିସିଜିମ୍' । ଅର୍ଥାତ୍ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ ବିକାର ପ୍ରସଙ୍ଗ ଉପରେ ଆଧାରିତ । ଯେଉଁଥିରେ ପୀଡ଼ିତ ବ୍ୟକ୍ତି ଆତ୍ମମହତ୍ତ୍ୱକୁ ଅତିରଞ୍ଜିତ ଭାବେ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିଥାଏ । ଏହି ମାନସିକ ରୋଗୀ ଆତ୍ମପ୍ରଶଂସାକୁ ଅଧିକ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇଥା'ନ୍ତି । ଏଭଳି ରୋଗୀଙ୍କୁ ନାର୍ସିସିଷ୍ଟ କୁହାଯାଏ । 'ନାର୍ସିସିଷ୍ଟର ମନ' ଗଳ୍ପର ନାୟିକା ଶ୍ୟାମଳୀ, ସେ ଗଳ୍ପ ନାୟକ ସମ୍ମୁଖରେ ନିଜର ଖାନ୍‌ଦାନୀ ପରିବାର, ଐତିହ୍ୟମୟ ଅତୀତ, ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ସଂପର୍କୀୟ, ଅନେକ ଯୋଗ୍ୟ ପାତ୍ରଙ୍କ ପ୍ରସ୍ତାବ ଆସିଥିଲା । 'କେବଳ ସ୍କୁଲରେ ଶିକ୍ଷକତା କରିବି' ଏଭଳି ଆତ୍ମପ୍ରଶଂସାରେ ଶ୍ୟାମଳୀ ଅଭିନିବିଷ୍ଟ । ତାଙ୍କର ଏହି ସ୍ୱଭାବ ବେଶ୍ ଦେଖାଶିଖା ହୋଇଥାଏ ।

ଗଳ୍ପନାୟକ ଓ ଶ୍ୟାମଳୀ ଏକାଠି ଯାଉଥିବାବେଳେ, ଅନେକଙ୍କ ସହ ସାକ୍ଷାତ ହେବାସହ ସେମାନେ ନମସ୍କାର କରୁଥିଲେ । ଏ ବେଳାରେ ଶ୍ୟାମଳୀ ଖୁସି ହୋଇ ପ୍ରତି ନମସ୍କାର ଜଣାଉଥିଲା ।

ନମସ୍କାର କରୁଥିବା ଲୋକ ଯେତେବେଳେ ଜଣାନ୍ତି ଯେ, ଆମର ସମ୍ମାନ ଆପଣଙ୍କ ପ୍ରତି ନୁହେଁ । ତତ୍‌କ୍ଷଣାତ୍ ଶ୍ୟାମଳୀ ଅତ୍ୟଧିକ ପ୍ରତିକ୍ରିୟାଶୀଳ ହୋଇ ଉଠିଲେ । ସେହିପରି ଅନ୍ୟ ଏକ ଘଟଣାକ୍ରମକୁ ଏଠାରେ ଉପସ୍ଥାପନ କରାଯାଇପାରେ । ଶ୍ୟାମଳୀ ବିବାହ କରିଛି ସୈକତକୁ । ଦୀର୍ଘବର୍ଷ ଅତିକ୍ରାନ୍ତ ପରେ ଶ୍ୟାମଳୀ ସହିତ ଗଳ୍ପ ନାୟକଙ୍କ ସାକ୍ଷାତ । ଶ୍ୟାମଳୀ କହେ, ମନ ମୋର ଯେତେବେଳେ ଦୁଇ ଭାଗ ହୋଇଯାଏ, ଦ୍ୱିଧା ବିଭକ୍ତ ମନ ନେଇ ମୁଁ ଏହି ଅଲିଭ ଗଛ ମୂଳକୁ ଆସେ । ଦୁଇ ଡାଳ ଭାଙ୍ଗି ଦୁଇହାତରେ ଧରିଥାଏ । ସତେଯେମିତି ଗୋଟିଏ ଡାଳ ତୁମେ ମୋ ଅନ୍ୟ ଡାଳିଟି ସୈକତ । ଏଭଳି ଭାବନା ଦ୍ୱାରା ମୋର ମାନସିକ ସ୍ଥିରତା ଫେରିଆସେ । ନାର୍ସିସିଷ୍ଟ ରୋଗୀ ଅନ୍ୟକୁ ଆକର୍ଷିତ କରିବା ପାଇଁ ତା'ର ସ୍ୱଭାବ ଲୋକ ଦେଖାଣିଆ ହୋଇଥାଏ । ଏହା ହେଉଛି ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ ବିକାରର ଲକ୍ଷଣମାନ । ଘରେ ହେଉ ବା ବାହାରେ ହେଉ ସେମାନେ ନିଜକୁ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିବା ପାଇଁ ଏବଂ ଅନ୍ୟକୁ ଆକର୍ଷିତ କରି ପ୍ରଶଂସା ନେବାପାଇଁ ପ୍ରଚେଷ୍ଟା କରିଥାନ୍ତି ।

ନାର୍ସିସିଷ୍ଟ ରୋଗୀଙ୍କୁ ଯଦି ମନପସନ୍ଦର ପ୍ରଶଂସା ନ ମିଳିଲେ ଅବା ତା' ସମ୍ମୁଖରେ ଆଉ କାହାର ପ୍ରଶଂସା କରାଗଲେ ସେ ନୃଶଂସ ହୋଇଉଠେ । ଗଳ୍ପ ନାୟକ ଜଣେ ବୃତ୍ତିରେ ଡାକ୍ତର । ଶ୍ୟାମଳୀ ସହିତ ମିଳାମିଶା କରିବା ଦ୍ୱାରା ଜାଣିପାରିଲେ ଯେ, ସେ ଜଣେ ନାର୍ସିସିଷ୍ଟ । ଏ କଥା ତାଙ୍କ ମାଉସୀଙ୍କୁ ଜଣାଇଦେଇ କହିଲେ, ଶ୍ୟାମଳୀକୁ ମାନସିକ ବିଶାରଦଙ୍କୁ ଦେଖାଇଲେ ତା'ର ଉନ୍ନତି ନିଶ୍ଚୟ । ଏହି କଥା ଶ୍ୟାମଳୀ ଶୁଣିପକାଇଲା । ଏହାପରେ କ୍ରୋଧରେ ଉତ୍‌କ୍ଷିପ୍ତ ହୋଇ ଗଳ୍ପନାୟକର ମୁଣ୍ଡରେ ଆଘାତ ଦେଇଛି । ପସନ୍ଦାନୁଯାୟୀ ଯଦି ପ୍ରଶଂସା ନ ମିଳେ, ଏମାନେ ଈର୍ଷାଳୁ ହୋଇଯାଆନ୍ତି ଏବଂ କ୍ରୋଧ ପ୍ରକାଶ କରନ୍ତି । ଏଥିପାଇଁ ସେମାନେ ବିଭିନ୍ନ ଜଘନ୍ୟକାଣ୍ଡ ମଧ୍ୟ ଘଟାଇଥା'ନ୍ତି । ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଏମାନଙ୍କର କୌଣସି କ୍ଷେତ୍ରରେ ସହାନୁଭୂତି ନ ଥାଏ । ସାଧାରଣତଃ, ଏଭଳି ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ କେହି ପସନ୍ଦ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଏମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଉଚିତ୍ ମାର୍ଗ ଦର୍ଶନର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି । କାଉନ୍‌ସେଲିଂ ଏବଂ ମନୋଚିକିତ୍ସକ ଦ୍ୱାରା ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ ବିକାର ଚିକିତ୍ସା ହୋଇପାରିବ ।

ଦୈନନ୍ଦିନ ଜୀବନର ବହୁ ଘଟଣାବଳୀ, ଯାହା ସାଧାରଣତଃ ଦୃଷ୍ଟିରେ ପଡ଼େନା, ସେଭଳି ଘଟଣାମାନଙ୍କୁ ମଣିଷ ଚରିତ୍ରର ନାନା ଦିଗକୁ ସେ ନିଜ ଗଳ୍ପରେ ଉଦ୍‌ଘାଟନ କରିଛନ୍ତି । ଗାଳ୍ପିକ ଶ୍ରୀପ୍ରସାଦ ମହାନ୍ତିଙ୍କ 'ଗିରିଡ଼ି ଆମ୍ବ' ଓ 'କ୍ଷୟିଷ୍ଣୁ ସଭ୍ୟତାର ମୁମୂର୍ଷୁ ବର୍ଷ' ଗଳ୍ପ ବେଶ୍ ପ୍ରଣିଧାନଯୋଗ୍ୟ ହୋଇପାରିଛି । ମଣିଷର ଜୀବନକୁ ରୂପ ଦେବାରେ ଗାଳ୍ପିକମାନଙ୍କର ଉନ୍ମୁଖତା ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣକାରୀ ହୋଇପାରିଛି । ମଣିଷ ମଣିଷ ଭିତରେ ଥିବା ପାର୍ଥକ୍ୟକୁ ଗାଳ୍ପିକ ମହାନ୍ତି ଗଳ୍ପରେ ଉଦ୍‌ଭାସିତ କରିଛନ୍ତି ।

ସାଧାରଣ ଘଟଣାକୁ ଆଧାର କରି ଗଳ୍ପଟି ରହିଛି । ବୁଢ଼ା ଆମ୍ବ ବିକାଳୀର ଅଭାବଗ୍ରସ୍ତ ଅବସ୍ଥା ଦେଖି ଗଳ୍ପନାୟକ ତା'ଠାରେ ମୂଲଚାଲ ନ କରି, ତା'ର ସବୁତକ ଆମ୍ବ କ୍ରୟ କରିନେଲେ । ତାକୁ ଯେତିକି ପ୍ରାପ୍ୟ ଦେବା କଥା ଦେଇ, ଫେରସ୍ତ ଦେଉଥିବା ଖୁଚୁରାକୁ ନେବାପାଇଁ ମଧ୍ୟ ମନା କରିଦେଲେ । ଗଳ୍ପର କଥାବସ୍ତୁରେ କଦାପି ଘଟଣାକ୍ରମ ନାହିଁ । ଅଥଚ ଗଳ୍ପରେ ମାନବ ଜୀବନ ସଂପର୍କିତ ଗଭୀର ଓ ସୂକ୍ଷ୍ମତର ଚେତନାର ବାର୍ତ୍ତା ବହନ କରୁଛି 'ଗିରିଡ଼ି ଆମ୍ବ' ଗଳ୍ପ । ଏହି ଗଳ୍ପରେ ଲେଖକ ଭାରତୀୟ ଗ୍ରାମୀଣ ଇଲାକାରେ ଘଟୁଥିବା ବିଚିତ୍ର ଘଟଣାର ଚମତ୍କାର ତଥା ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ ବର୍ଣ୍ଣନା ଦେବାରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସଫଳ ହୋଇଛନ୍ତି । ଗାଳ୍ପିକ ଶ୍ରୀପ୍ରସାଦ ମଣିଷର ମହତ୍ତ୍ୱ ଦେଖି ଯେପରି କୃତଜ୍ଞ ଅନୁଭବ କରନ୍ତି । ସେହିପରି ମଣିଷକୁ ନିଜ ଗଳ୍ପରେ ରୂପଦେଇ ପାଠକଙ୍କୁ କୃତଜ୍ଞ କରିଛନ୍ତି । ମଣିଷର ମହତ୍ତର ଦିଗକୁ ଚିତ୍ରଣ କରିବା, ଶ୍ରୀପ୍ରସାଦ ମହାନ୍ତିଙ୍କ ଗଳ୍ପର ବିଶିଷ୍ଟ ଦିଗ ।

ମାନବିକ ସଂପର୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅନେକ ନକରାତ୍ମକ ଚିତ୍ର 'କ୍ଷୟିଷ୍ଣୁ ସଭ୍ୟତାର ମୁମୂର୍ଷୁ ବର୍ଷ' ଗଳ୍ପରେ ଗାଳ୍ପିକ ଶ୍ରୀପ୍ରସାଦ ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି । ସମାଜରେ ଏକ ଉପଭୋକ୍ତାବାଦୀ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ ବ୍ୟାପକ ହେବାରେ ଲାଗିଛି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ସ୍ତରରେ ତୀବ୍ର ପ୍ରତିଯୋଗିତା । ଏହାଦ୍ୱାରା ମାନବିକ ସଂପ୍ରୀତି ଓ ସହୃଦୟତା କମି କମି ଆସୁଛି । ସହରୀ ଜୀବନ ପରିବେଶରେ ମାନବିକ ସମ୍ବନ୍ଧ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଶିଥିଳ ହେବାକୁ ବସିଛି । ଗଳ୍ପର 'ଅଭିନବ' ଚରିତ୍ରରେ ତାହା ପ୍ରଦର୍ଶିତ । ଗାଁରୁ ସହରକୁ ଆସିଛି ଉଚ୍ଚଶିକ୍ଷା ଗ୍ରହଣ ସକାଶେ । ନିଜର ଲକ୍ଷ୍ୟ ଓ ଗତିକୁ ସାର୍ଥକ କରିବା ପାଇଁ ଅନ୍ଧାନୁସୃତ ବିକୃତ ସଭ୍ୟତାକୁ ଆଦିର ନେବା । ମଦ୍ୟପାନ, ଉଚ୍ଛୃଙ୍ଖଳ ହେବା, ମହିଳା ହଷ୍ଟେଲକୁ ଟେକା ଫୋପାଡ଼ିବା, ଅଶ୍ଳୀଳ ଭାଷା ପ୍ରୟୋଗ, ଉନ୍ମାଦକାଣ୍ଡ ସୃଷ୍ଟି କରିବା ପ୍ରଭୃତି କାର୍ଯ୍ୟରେ ସଂପୃକ୍ତ ରହେ । ସମାଜର ବିଭିନ୍ନ ସ୍ତରରେ ମାନବୀୟ ସଙ୍କଟ ଉତ୍କଟ ରୂପ ନେଲାଣି । ଏହି ଗଳ୍ପଟି ତା'ର ସଙ୍କେତ ବହନ କରେ । ଗାଳ୍ପିକ ମହାନ୍ତି ସୂକ୍ଷ୍ମଭାବେ ଗଳ୍ପନାୟକ ଅଭିନବର ମନସ୍ତାତ୍ତ୍ୱିକ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରିପାରିଛନ୍ତି । ମହାବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଯୋଗଦେବା ଠାରୁ ସ୍ଥାନୀୟ ଚଳଣିକୁ ଆଦରି ନେବା । ସଫଳତା ପାଇବାକୁ ହେଲେ ଏସବୁ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଏ ସଂକ୍ରାନ୍ତୀୟ ମାନସିକତା ହିଁ ଅଭିନବକୁ ବାଟବଣା କରିଦେବାରେ ସହାୟକ । ଅଭିନବ, ଶେଖର ଭଳି ଯୁବକ ଫମ୍ପା ଫେଣ୍ଟାସି ଭିତରେ ଫେଣ୍ଟି ହୋଇ ସତଚେଷ୍ଟା ସତ୍ତ୍ୱେ ମୁକୁଳି

ପାରୁନାହାନ୍ତି । ଏଠାରେ ଅଭିନବର ମାନସିକ ଭାବବେଗକୁ ଦର୍ଶାଯାଇପାରେ; "ବେଳେବେଳେ ତା'ର ମନେହୁଏ ଯେ ଆତ୍ମବିଶ୍ୱାସର ଅଭାବ ଥିଲା ତା'ପାଖରେ । ନିଜ ଭିତରର 'ମୁଁ'କୁ ଚିହ୍ନି ନ ଥିଲା କି ମର୍ଯ୍ୟାଦା ଦେଇ ନଥିଲା ଅଭିନବ । ତା' ହୋଇଥିଲେ ଆଉ କାହାର କାର୍ବନ୍ କାଗଜ ତଳେ ନିଜକୁ ନ ରଖି ନିଜ ଫର୍ଦ୍ଦରେ ନିଜେ ହିଁ କଲମ ଚଲାଇବାର ସାହାସ କରିଥାଆନ୍ତା ସିଏ ।"(୮) ତା'ର ଏକମାତ୍ର ଦୁର୍ବଳତା ଆତ୍ମବିଶ୍ୱାସର ଅଭାବ । ଅଭିନବର ମାନସିକ ସ୍ଥିତିକୁ ଆକଳନ କଲେ ତାହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଅନୁମେୟ । ମଣିଷ ଯେତେବେଳେ ବିଚାରଶୂନ୍ୟ ହୋଇଯାଏ, ଏଭଳି ନକରାତ୍ମକ ପରିବେଶର ଶିକାର ସହଜରେ ହୁଏ । ଅଭିନବ ଅସହାୟତାରେ ଆକ୍ରାମାକ୍ରା । ସେହି ପରିତ୍ୟକ୍ତ ପରିବେଶରୁ ମୁକୁଳିବାକୁ ଚାହେଁ, ଅଥଚ ସେ ମାନସିକ ସ୍ତରରେ ସେତେ ସଶକ୍ତ ନୁହେଁ ।

ବିଚାରହୀନ ଭାବରେ କୌଣସି ପ୍ରସଙ୍ଗକୁ ନିଶ୍ଚିତ କରିବା । ବିନା ବୁଝି ନା ଆଖି ବନ୍ଦ କରି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବିଷୟକୁ ବିଶ୍ୱାସ କରିନେବା । ସମ୍ଭବ ଓ ଅସମ୍ଭବ ବିଚାର ରହିତ ଧାରଣା ହେଉଛି ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସ । ଏଶତର ଜନ୍ମ ଅଜ୍ଞାନରୁ, ଅଜ୍ଞାନର କାରଣ ତମୋଗୁଣରୁ । ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସ ମଣିଷକୁ ମାନସିକ ସ୍ତରରେ ପଙ୍ଗୁ, ବିବଶ ଓ ଅସହାୟ ପରିସ୍ଥିତିକୁ ଟାଣିନିଏ । ଶ୍ରୀପ୍ରସାଦ 'ଅତିଥି' ଗଳ୍ପ ଏହାର ଜ୍ୱଳନ୍ତ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ । ଗଳ୍ପନାୟକ ଗୁରୁ ପିଇସା, ଜଣେ ଜ୍ୟୋତିଷ । ସମସ୍ତେ ତାଙ୍କୁ ଆଦର ଓ ସମ୍ମାନ ଦିଅନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ପୁତ୍ରବଧୂ ସହ ସର୍ବଦା ଦୂରତ୍ୱ ବଜାୟ ରଖିବା ତାଙ୍କ ପାଇଁ ନୀତିଗତ ଆଦର୍ଶ ପାଲଟି ଯାଇଥିଲା । ଉଭୟଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବେଶୀ କଥାବାର୍ତ୍ତା ଚଳେ ନାହିଁ । ଜ୍ୟୋତିଷଶାସ୍ତ୍ରରୁ ଗଣନା କରି ଜାଣିପାରିଲେ ଯେ ତାଙ୍କ ବୋହୂ ସହ ତାଙ୍କର ପଡ଼ିବ ନାହିଁ । ଯଦ୍ଦ୍ୱାରା ସେ ନିଜ ଘରେ ନିଜେ ଅତିଥି ପାଲଟିଗଲେ । ପ୍ରାୟତଃ ଦିନବେଳା ଘର ବାହାରେ ସମୟ ଅତିବାହିତ କରନ୍ତି ଗୁରୁ ପିଇସା । ମଣିଷ, ମଣିଷ ଭାବେ ବଞ୍ଚି ରହୁ । ପରିବାରକୁ ଗୁରୁତ୍ୱ ଏବଂ ସଦସ୍ୟଙ୍କ ପ୍ରତି ଶ୍ରଦ୍ଧା ଓ ସମ୍ମାନ ଏହା ଗୃହକର୍ତ୍ତାଙ୍କ ସ୍ୱଭାବ । କିନ୍ତୁ ଗୁରୁ ପିଇସାଙ୍କ ଠାରେ ବ୍ୟତିକ୍ରମ ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଲା । ନିଜର ସ୍ୱଭାବ ଓ ଆଚରଣକୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରି ନିଜ ଘରକୁ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଲେ ନାହିଁ । ଗୁରୁ ପିଇସା ଭଳି ଚରିତ୍ରମାନେ ନିତ୍ୟ ସମାଜରେ ଚଳପ୍ରଚଳ । ଏମାନେ ଗଣନା, ଜ୍ୟୋତିଷ, ଯାଦୁକଳା, ଝଟବିଦ୍ୟା, ଝଡ଼ାଫୁଙ୍କା ପ୍ରଭୃତିକୁ ବିଶ୍ୱାସ କରି ନିଜର ଜୀବନଯାତ୍ରାର ସୁଗମ ପଥକୁ ବିପଦସଙ୍କୁଳ କରିଦିଅନ୍ତି । ଏମାନେ ଜଣେ ଜଣେ ମାନସିକ ରୋଗୀ । ବିଶେଷତଃ, ଏ ରୋଗୀ ନିଜ ଉପରେ ଭରସା ବା ବିଶ୍ୱାସ ରଖେ ନାହିଁ । ସଦାବେଳେ ଏମାନେ ଅଲୌକିକ ଶକ୍ତି, ଜାତକ ଦେଖା, ଝଡ଼ାଫୁଙ୍କାରେ ବିଶ୍ୱାସ ରଖି ନିଜର ସୁଖମୟ ସଂସାରରେ ବିଷାଦ କାଳିମାର ଚାଦର ଖଣ୍ଡେ ଘୋଡ଼ାଇ ଦିଅନ୍ତି । ଯେତେବେଳେ ବାଧ ହୋଇ ପୁତ୍ରବଧୂ କହିଛି, ଆପଣ ମୋତେ ଘରର ବୋହୂ ହିସାବରେ ନୁହେଁ, ନିଜ ଝିଅ ଭାବେ ଦେଖନ୍ତୁ । ଏହା ଶୁଣିବାମାତ୍ରେ ଗୁରୁ ପିଇସା ନିଜର ଭ୍ରାନ୍ତଧାରଣାକୁ ବୁଝିପାରିଥିଲେ । ଗୁରୁ ପିଇସାଙ୍କ ଭଳି ମଣିଷଙ୍କ ଯଦି ମାନସିକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଘଟେ । ଆଗାମୀ କାଳରେ ଏମାନେ ବିବଶ ହୋଇ ଗର୍ହିତ ଅପରାଧରେ ଲିପ୍ତ, ନତୁବା ପାଗଳାମୀର ଶିକାର ହେବେ ସୁନିଶ୍ଚିତ ।

ଗାଳ୍ପିକ ଶ୍ରୀପ୍ରସାଦ ମହାନ୍ତିଙ୍କ 'ସମ୍ମୋହନ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଗଳ୍ପ' ସଂକଳନଟି ବେଶ୍ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ । ପ୍ରାୟତଃ ସମସ୍ତ ଗଳ୍ପ ପାଠକୀୟ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଲାଭ କରିବ । ସାଂପ୍ରତିକ ଅବକ୍ଷୟମୁଖୀ ସମାଜ, ପାରିବାରିକ ଜୀବନ, ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସ, ମଣିଷର ନୈତିକ ସ୍ଖଳନ, ଆର୍ଥିକ ଦୂରବସ୍ଥା, ପ୍ରେମର ସ୍ୱରୂପ, ମଣିଷ ଜୀବନର ସକରାତ୍ମକ ସ୍ୱର, ସଂଗ୍ରାମରତ ମଣିଷର ଜୀବନଚର୍ଯ୍ୟା, ପରିବେଶ ଆଦି ବର୍ଣ୍ଣନା ସହ ସରଳ ଭାଷା ପ୍ରୟୋଗ ଯୋଗୁଁ ଗଳ୍ପଗୁଡ଼ିକ ସୁଖପାଠ୍ୟ । ତାହାହିଁ ତ ଶ୍ରୀପ୍ରସାଦଙ୍କ ଗଳ୍ପ ରଚନାର ଶ୍ରମଫଳ ଓ ସାର୍ଥକତା ।

ପୃଷ୍ଠଟୀକା :

୧. ମହାନ୍ତି ଡାକ୍ତର ଶ୍ରୀପ୍ରସାଦ । ସମ୍ମୋହନ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଗଳ୍ପ, ପୃଷ୍ଠା-୨୭ ।
୨. ତତ୍ରୈବ । ପୃଷ୍ଠା-୨୮ ।
୩. ତତ୍ରୈବ । ପୃଷ୍ଠା-୬୦ ।
୪. ତତ୍ରୈବ । ପୃଷ୍ଠା-୮୪ ଓ ୮୪ ।
୫. ତତ୍ରୈବ । ପୃଷ୍ଠା-୮୦ ।
୬. ତତ୍ରୈବ । ପୃଷ୍ଠା-୩୨ ।
୭. ଦାସ ଚିତ୍ତରଞ୍ଜନ । ଦିବ୍ୟ ମୁହୂର୍ତ୍ତ । ପୃଷ୍ଠା - ୧୧୫ ।
୮. ମହାନ୍ତି ଡାକ୍ତର ଶ୍ରୀପ୍ରସାଦ । ସମ୍ମୋହନ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଗଳ୍ପ । ପୃଷ୍ଠା-୧୧୯ ।

ସହାୟକ ଗ୍ରନ୍ଥସୂଚୀ :

୧. ଦାସ ଚିତ୍ତରଞ୍ଜନ । ଦିବ୍ୟ ମୁହୂର୍ତ୍ତ । ପ୍ରକାଶକ : ଭାଗ୍ୟଧର ସାହୁ, ପଥିକ ପ୍ରକାଶନୀ, ଏଲ୍-୧୬୭, ଜିଡିପି କଲୋନୀ, ରସୁଲଗଡ଼, ଭୁବନେଶ୍ୱର - ୭୫୧୦୧୦, ଓଡ଼ିଶା । ନୂତନ ସଂସ୍କରଣ - ୨୦୦୪ ।
୨. ମହାନ୍ତି ଡାକ୍ତର ଶ୍ରୀପ୍ରସାଦ । ସମ୍ମୋହନ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଗଳ୍ପ । ପ୍ରକାଶକ : କାନ୍‌ଭାସ୍, ବିଶଲ୍ୟକରଣୀ ଲେନ୍, କଟକ-୧୦ । ପ୍ରଥମ ପ୍ରକାଶ - ୦୧.୧୨.୨୦୨୩ ।

❖ ❖ ❖